

РАДНА СВЕСКА

ИЗ СРПСКОГ ЈЕЗИКА

УЗ ЧИТАНКУ ЗА ТРЕЋИ РАЗРЕД ОСНОВНЕ ШКОЛЕ

ЂАКУ ТРЕЋАКУ

Радна свеска је намењена за самосталан рад. Користићеш је у току учења новог градива из књижевности, као и приликом вежбања и утврђивања. У њој се налазе задаци и питања из књижевности. Задаци су разноврсни. Решавај их и проверавај своје знање. Ако ти се учини да су нека питања или задаци тешки, нemoј одмах да одустанеш од решавања. Поново их прочитај и размишљај. Ако ни тад не умеш да их решиш, потражи помоћ учитељице или другара. Ипак, највеће задовољство ћеш имати ако до решења дођеш самосталним путем. Потруди се да никад не оставиш питање без одговора и задатак без решења.

Ауторски тим

ОВО ЗНАМ

1. Допуни реченице.

Стих је _____.

Строфа се састоји _____.

Песма је књижевно дело мањег обима, које је начињено _____.

Рима је _____.

2. Прочитај песму и уради задатке.

ИДЕ САНАК УЗ УЛИЦУ

Иде санак уз улицу,
Води Павла за ручицу.
„Ајде, Павле, злато моје,
Тебе лепи санак зове,
Ти ми заспи, драго дијете,
Ти ми заспи слатки санак,
Све док буде бијели данак!“

а) Ова песма има _____ стихова.

б) Препиши један стих песме: _____.

в) Препиши речи које се римују _____.

г) Којој врсти народних песама припада ова песма?

д) Наведи назив још једне песме која припада истој врсти.

3. Поред тачне тврђе упиши слово Т, а поред нетачне тврђе упиши Н.

а) Бајке су приче о чудесним догађајима, који се у стварности не би могли дододити. _____

б) У бајкама се говори само о ономе што се у стварности дододило. _____

в) У баснама се појављују чудесна бића и чаробни предмети. _____

4. Наведи наслове пет омиљених бајки:

5. Пажљиво прочитај следећи текст. Одреди да ли је одломак из бајке или басне.

„Луда је твоја жеља, пријатељу! Дао бих ја радо своју брзину за твоје
оштре и снажне рогове. Больје поносито се борити с непријатељем него
целог века срамно пред њим бежати.“

Овај одломак је из _____.

6. Одговори на питања:

По чему се разликују главни лик и споредни ликови?

Како се ликови у драмском делу још називају?

7. Линијом спој појмове са њиховим објашњењем.

ПОСЛОВИЦА

- Песма нежног и уједначеног ритма, којом се успављају деца.
- Кратка поучна прича у којој се животиње понашају као људи.
- Одломак приче у којем су реченице повезане истом темом.
- Кратка и мудра мисао о животу и понашању људи.

НАРОДНА УСПАВАНКА

ПАСУС

БАСНА

ИЗБОР ИЗ НАРОДНОГ СТВАРАЛАШТВА

1. Спој сваку загонетку са одговарајућом одгонетком.

Цео дан иде, а никуд не одмиче.

Кућица у горици на једној ножици.

Пуна школа ћака, ниоткуда врата.

Ко је увек сам у својој кући?

Друге зове, себе не чује.

Преде, а ништа не напреде.

2. Допуни пословице.

Где нема рада, _____.

Ако ми не можеш помоћи, _____.

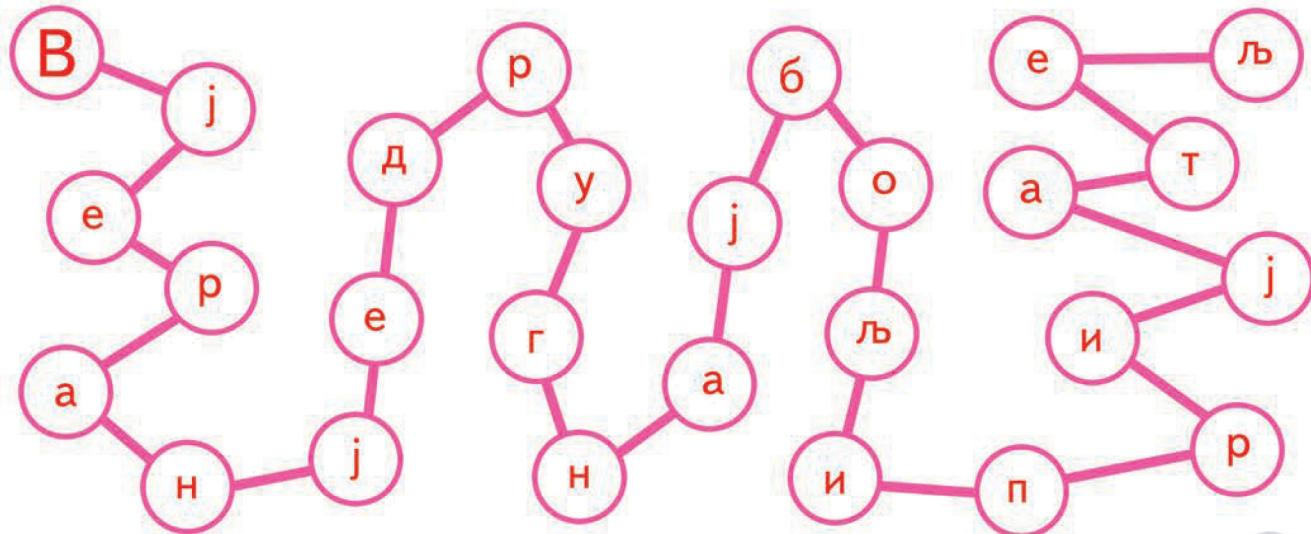
Ко рано рани, _____.

Дрво се на дрво наслања, _____.

Што можеш данас, _____.

Ко добро чини, _____.

3. Прочитај и напиши пословицу.

ПИШИ КАО ШТО ГОВОРИШ,
А ЧИТАЈ КАО ШТО ЈЕ НАПИСАНО!

Вук Стефановић Караџић

ПОСЛОВИЦЕ

Ваља се намучити, па научити.
Без алата нема заната.
Лијепа ријеч гвоздена врата отвара.
И паметан се превари.

БРЗАЛИЦЕ

Јадан ти сам кукавац: уједе ме
скакавац, на зло место за палац...
Каменчићеш ме, каменчићем ћу те.
На врх брда врба мрда...
Раскиселише ли ти се опанци?

ПИТАЛИЦЕ

Питали зеца:
– Има ли шта слађе од главице купуса?
А он одговори:
– Слађе су две главице.

Рекао је међед:
– Родиће ове године крушке.
А неко га упитао:
– Од куда ти знаш?
– Зато што су ми миле и драге.

ЗАГОНЕТКЕ

Оца нема, мајке нема,
а свако јутро се рађа.
(чунак)

Преко камења жубори,
цвећу нешто говори,
на сунцу се пресијава
и никада тај не спава.
(ноток)

Наш војвода воду пије,
а над њим се барјак вије.
(нетао)

ШАЉИВА ПЕСМА

ГРГУТАЛА ГРЛИЧИЦА

Гргутала грличица
Више млина дреновина.
Питала је млинарица:
„Што гргућеш, грличица?“
„Како не бих грутала,
Кад ме просе за пупавца,
За пупавца, за губавца,
Већ ја хоћу за голуба,
Који шеће по пшеници,
У жутијех чизмичица,
У модријех димличица,
У голуба три кошуље:
Једна њему, једна жени,
Једна куму венчаноме“.

БРОЈАЛИЦА

ТРИ СЕ ПЕТЛА ПОБИШЕ

Три се петла побише
на поповом буништу.
Један вели: Иш!
Други вели: Миш!
Трећи вели: Ти жмуриш!

УСПАВАНКА

Слушај, сине, сада
како киша пада
и у лишћу меком
ромори, шумори,
као да говори:
— Сад је време снити
спавај, спавај и ти!

ШАЉИВА ПРИЧА

ДВЕ ЛЕНШТИНЕ

Лежале су две гладне ленштине испод крушке, на којој су видели само једну крушку. Дуго су се погађали: ко ће се од њих двојице попети да је узбере, и једва се накани млађи.

Таман се успуже до оне крушке да је откине, а крушка презрела, отпадне и падне баш пред старијега.

Кад виде млађи шта би, рече:

„Баш си срећан, брате, благо теби. Колико сам се ја мучио, па узалуд!“

А овај му старији одговори:

„А шта ми, брате, завидиш, кад ми је треба жвакати?“

СЕПТЕМБАР (Душан Костић)

1. Шта је песник насликао својим стиховима?

2. Шта се дешава са природом? Напиши песникова запажања.

3. Напиши речи које је песник употребио да би насликао боје јесени.

4. Шта је поручила ласта? Зашто?

5. Наведи своја запажања о јесени.

6. Објасни како разумеш стихове:

И лишће мог јаблана _____

позлати јесен рана. _____

7. Којим чулима је песник доживео јесен?

Препиши стихове који говоре о томе.

ЉУБАВНА ПЕСМА (Милован Данојлић)

1. Којој врсти припада ова песма?

2. Зашто „Љубавна песма“ носи овакав наслов?

3. Чију љубав је опевао Милован Данојлић? Линијом повежи заљубљени пар.

ДЕЧАК •	• МЕСЕЦ
СУНЦЕ •	• ОБЛАК
ВЕТАР •	• ДЕВОЈЧИЦА
МРАВ •	• ТРАВА
МАСЛАЧАК •	• ШУМА

4. Ако је тврдња тачна заокружи ДА, а ако је нетачна, заокружи НЕ.

- а) У лирској песми се описује велики број догађаја. ДА НЕ
б) Лирском песмом се изражавају мисли и осећања. ДА НЕ
в) У лирској песми може бити описана природа. ДА НЕ
г) Лирске песме су веома дугачке. ДА НЕ

5. Како су се упознали и заволели маслачак и облачак? Заокружи чуло које је играло пресудну улогу у њиховом упознавању?

СЛУХ

ВИД

МИРИС

УКУС

ДОДИР

6. Из песме сазнајемо да је облак давао све од себе да маслачак не увене.

Објасни шта значи „давати све од себе“?

7. На крају „Љубавне песме“ облак и маслачак су се дотакли. Покушај да замислиш тај сусрет. Опиши га у неколико реченица.

ЗИМА (Душан Васиљев)

1. Какве промене се дешавају у животу биљака и животиња кад настане зима?

2. Објасни како разумеш стихове:

И као небеске птице,
крупне, свилене пахуљице
падају. Веје снег.

3. Напиши шта значе речи:

збег – _____

застор – _____

4. Подвучени стих је пример за поређење.

Шумица, што се дизала гордо
и небо хтела достићи пре –
спуштених сада стоји глава;
а снег, ко застор заборава,
пао је преко ње.

- Шта је песник постигао употребом поређења у песми?
Заокружи слово испред тачног одговора.

- a) Сликовито је приказао како снег не воли шумицу.
- b) Истакао је да је снег толико нападао да се не види шта је под њим.
- c) Рекао је да је снег заборавио шумицу.
- d) Описао је како се шумица плаши снега.

- Из датих стихова препиши реч која значи нешто умањено.

То је реч _____.

5. Заокружи ДА или НЕ.

Описивање је сликање речима. ДА НЕ

КАКВЕ ЈЕ БОЈЕ ПОТОК (Григор Витез)

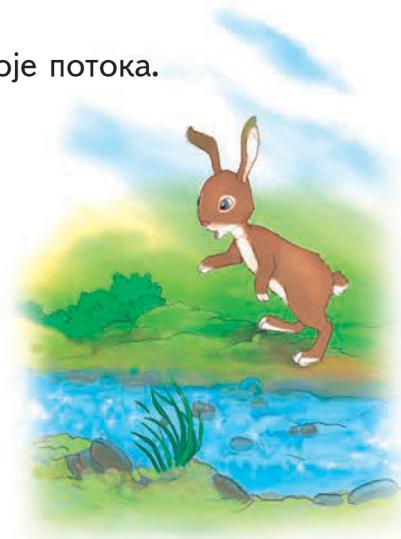
1. У колико песничких слика је приказан поток?

2. Пронађи у песми поређења и препиши их.

3. Зашто боју истог потока животиње различито виде?

4. Спој линијом име животиње са њеним виђењем боје потока.

јелен .	• Поток је овај бијеле боје.
зеко .	• Поток је као небо плав.
ластавица .	• Гле, сав је поток озвјездан.
лептир .	• Поток је као шума зелен.
срна .	• Поток је сав од сребра.

5. Заокружи ДА или НЕ.

Да ли је писац одговорио на питање које боје је поток? ДА НЕ

6. Напиши са чим се пореди боја потока у првој и трећој строфи.

7. Пронађи у песми одговарајуће риме и напиши их.

тече – рече	јелен – _____	ребра – _____
изашав – _____	стоје – _____	дан – _____

8. Шта ти мислиш, које боје је поток?

ВОЖЊА (Десанка Максимовић)

1. Заокружжи годишње доба и доба дана који су описаны у песми.

ЗИМА ПОДНЕ ЗОРА ЈЕСЕН ВЕЧЕ ПОНОЋ
ЈУТРО ЛЕТО ПОПОДНЕ ПРОЛЕЋЕ ДАН

2. Линијом повежи речи с њиховим значењем.

БУРА

жбуна, гром

ШИПРАГ

лута, скита

БЛУДИ

јак и хладан ветар

3. Пронађи поређење у првој строфи.

а) Препиши те стихове.

б) Одговори на питања:

Шта се пореди? _____

Са чиме се пореди? _____

Шта је заједничко ономе што се пореди и ономе са чиме се пореди?

4. Шта је песникиња хтела да каже стиховима:

Гле, сеоске куће беле _____
као стреле _____
тек пролете. _____

6. Шта у овој песми ради цвеће?

7. Како називамо песнички украс који је заступљен у опису онога што ради цвеће?

ЉУТИТО МЕЧЕ (Бранислав Црнчевић)

1. Због чега је мече било замишљено?

2. На који начин је мече испољавало своју лјутњу и незадовољство?

3. Ко је био забринут због мечетовог понашања? Зашто?

4. Објасни како разумеш стихове:

Мече се лјути већ трећи дан _____
што га терају у зимски сан _____
и замишљено стално ћути. _____

5. Зашто мече каже: „Баш ми је криво што сам мече“?

6. Шта је мече хтело да промени својим понашањем?

7. На кога те подсећа ово мече? Објасни.

КАД МАМЕ И ТАТЕ У ПЕСМЕ СВРАТЕ

1. Линијом повежи песме с њиховим ауторима.

3

ШТА ЈЕ ОТАЦ ·	• Мирослав Антић
АЖДАЈА СВОМ ЧЕДУ ТЕПА ·	• Федерико Гарсија Лорка
ЛУЦКАСТА ПЕСМА ·	• Драган Лукић
СВАКОГА ДАНА ·	• Драгица Ивановић
КОЈА МАМА НАЈВИШЕ ВОЛИ ·	• Љубивоје Ршумовић
ШТА ЈЕ НАЈВЕЋЕ ·	

2. Поред тачне тврдње упиши слово Т, а поред нетачне тврдње упиши слово Н.

4

„Луцкаста песма“ има такав наслов јер су мама и син о којима говори веома неизбиљни. _____

Питајући се шта је највеће, песник закључује да је највећа мајка. _____

Од свих мама највише воли мама ласта. _____

Свакој мајци су њена деца најбоља и најлепша. _____

3. Око је мало, али у њега много може да стане. Прочитај песму „Шта је највеће“, па заокружи све оно што је песник навео да у оку може бити.

2

ЛАМПА	БЕЗБРОЈ СВЕТОВА	ГРАД	ДРВО	ПТИЦЕ
ЦВЕЋЕ	ЈЕЗЕРО	ТРАВА	ПУТЕВИ	ДРУГОВИ
ТУНЕЛИ	ОСТРВА	БРОДОВИ	СВЕТИОНИК	КУЋЕ
МОРЕ	АУТОБУСИ	ТРГОВИ	ВОЗОВИ	

4. Шта жели дечак из песме Федерика Гарсија Лорке? Ако је тврдња тачна заокружи ДА, а ако је нетачна, заокружи НЕ.

5

Дечак жели да постане космонаут и отптује на Месец. ДА НЕ

Дечак би хтео да постане сребро. ДА НЕ

Дечак жели да постане вода. ДА НЕ

Дечак би хтео да буде капетан брода. ДА НЕ

Син жели да буде мајчин ћердан од злата. ДА НЕ

5. Чега се заправо прибојава мама ајдаја, док тепа свом детету?

1

6. Разврстај речи милоште у две колоне.

4

НАКАЗИЦЕ	ДУШИЦЕ	ЛЕПОТИЦЕ	РУГОБИЦЕ	АКРЕПЕ
СРЕЋИЦЕ		ГРОЗОТИЦЕ		СУНЧИЦЕ

Речи којима тепа мама ајдаја

Речи којима тепају наше маме

7. У две песме Драгана Лукића говори се о татама. Очеви у овим песмама се веома разликују, али су се њихове особине измешале.
Разврстај их и упиши у табелу.

6

ВЕСЕО	НЕСТАШАН	СТРОГ	ВЕДАР	ЉУТИТ
НАМРГОЂЕН	ДОБРОДУШАН		РАДОЗНАО	НЕЖАН
ОЗБИЉАН	ПАЖЉИВ		МРЗОВОЉАН	

Тата из песме „Свакога дана“	Тата из песме „Шта је отац“

8. Може ли отац истовремено у породици имати улогу тате и улогу судије за прекршаје? Образложи своје мишљење.

3

БОДОВИ

25–28

Браво!

20–24

Имаш солидно
знање!

15–19

Добро се
сналазиш!

10–14

Може то
и боље!

0–9

Време је
за буђење!

ДОМОВИНА СЕ БРАНИ ЛЕПОТОМ (Љубивоје Ршумовић)

1. Допуни реченице.

Тема ове песме је _____.

Други назив за отаџбину је _____.

Домовину треба бранити од некултуре, насиља, _____
_____.

2. Заокружи браниоце лепоте из друге строфе.

3. Објасни како се домовина брани књигом?

4. Наброј чиме се све брани домовина у последњој строфи ове песме:

5. Пронађи у песми речи које се римују, па упиши оне које недостају.

реком – смреком _____ – води

цветом – _____ цвету – _____

_____ – бригом _____ – хлебу

лепотом – _____ знањем – васпитањем

6. Како се зове твоја домовина? Који је њен главни град?

7. Нацртај заставу своје отаџбине.

ХИМНА СВЕТОМ САВИ

1. Ко је био Свети Сава? Заокружи слово испред тачног одговора.
 - а) Свети Сава је био српски краљ.
 - б) Свети Сава је чувени јунак наших народних епских песама.
 - в) Свети Сава је био монах и просветитељ.
 - г) Свети Сава је лик из народне бајке.
2. Шта су химне? Из тачног одговора упиши слово Т, а иза нетачног одговора упиши слово Н.

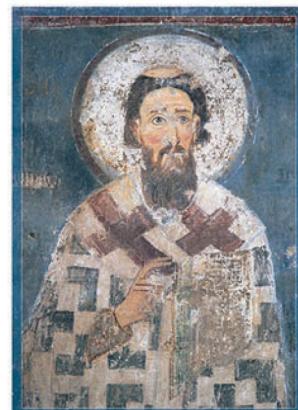
Химна је лирска песма писана свечаним тоном у част некога или нечега што изазива велико поштовање. —

Химна је лирска песма којом се изражава љубав према домовини. —

Химна је дугачка песма која садржи велики број ликова и опева више значајних догађаја. —
3. Чиме је Свети Сава заслужио да му се спева химна? Шта је он урадио за српски народ?

4. Линијом повежи речи с њиховим значењем.

БЛАГОДАРАН •	• створитељ
ПОЧУТИ •	• захвалан
ТВОРАЦ •	• досађивати се
ЧАМИТИ •	• саслушати

5. Допуни реченице.

Дан Светог Саве је _____ и он је изабран за _____
_____. На прослави Савиндана хор пева „Химну
_____. Поред тога чује се и државна химна. Химна
моје земље зове се _____. Државна химна се
слуша _____.

ИЗБОР ИЗ ПОЕЗИЈЕ ДУШАНА РАДОВИЋА

1. Збирка песама: _____
(назив)

Писац: _____

Број песама у збирци: _____

2. О чему песник најчешће пише?

3. Напиши наслове песама у којима се говори о:

животињама _____

игри _____

пролећу _____

словима _____

смешном _____

нестварном _____

4. Песма која ти се највише допада је: _____
(назив)

5. О чему песник пише у тој песми?

6. Шта ти се највише допада у песми? Зашто?

7. Препиши најлепше стихове.

8. Нове речи и изрази:

Значење:

9. Напиши своје утиске о песмама Душана Радовића.

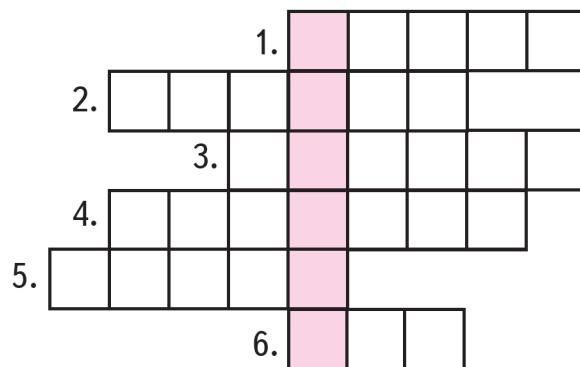
10. Напиши шта знаш о песнику.

ЦВРЧАК И МРАВИ (Лафонтен)

1. Реши укрштеницу и добићеш име једног јунака из басне.

Задаци:

1. Човек црне боје коже
2. Птица чувена по лепом певању
3. Лежај за спавање
4. Птица умањено
5. Прави мед
6. Племенита домаћа животиња

Решење: _____

2. На шта се цврчак пожалио мравима? Заокружи слово поред тачног одговора.

- a) Цврчак се мравима пожалио да је болестан.
- b) Цврчак се пожалио мравима на глад.
- c) Цврчак се пожалио мравима на то што нема посла.

3. Како то да мрави имају доволно хране за зиму?

4. Зашто цврчак зими моли да му поклоне храну?

5. Опиши цврчка и наведи његове особине.

6. Замисли да је цврчак од тебе затражио помоћ. Напиши разговор између тебе и цврчка користећи управни говор.

КОРЊАЧА И ЗЕЦ (Езоп)

1. Допуни реченицу.

Корњача и зец су се такмичили _____.

2. Шта су се договорили корњача и зец?

3. Зашто се зец није много бринуо за трку? У шта је он веровао?

4. Како се понашала корњача? Зашто је трчала без предаха?

5. Ко је био победник? Зашто?

6. Шта је поука ове басне?

7. Зец је _____.
(особине)

Корњача је _____.
(особине)

БАЈКА О БЕЛОМ КОЊУ (Стеван Раичковић)

1. Зашто се ова прича назива „Бајка о белом коњу“?

2. Описи изглед коња док је био код власника.

3. Кад је коњ напустио мрачну шталу?

4. Шта је коњ доживео у току свог путовања?

5. Кад је коњ осетио опојни мирис непознатог биља?

6. Какве су се промене дешавале на коњу? Шта је утицало на његово оздрављење?

7. Објасни како разумеш следећу реченицу:

„Убрзо је кренула и прича о белом коњу, који обасјан месечином лута по природи и открива биље и изворе који лече“.

8. Према овој причи, Цигани и даље лутају. Зашто лутају?

ЛАВ И ЧОВЕК (Арапска народна прича)

1. Заокружи слово испред тачне тврдње.

• Стара лавица је младом лаву усадила у груди:

а) љубав према човеку б) мржњу према човеку

• Лав је хтео да уништи човека због тога што му је убио:

а) оца и мајку б) оца и два брата

2. У потрази за човеком лав је наишао на _____.

3. Објасни шта је камила рекла о човеку.

4. На коју животињу се односи реченица „Земља као да се потресла и, ево, дотрча стасита, поносита и племенита животиња“?

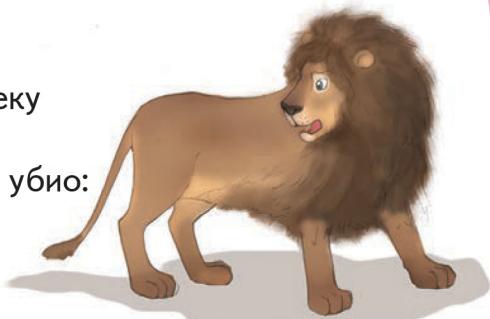
5. Описи сусрет лава са човеком.

6. Допуни реченицу.

Лав је био ухваћен. Тад му тек човек рече _____.

7. Објасни шта закључујеш из завршне мисли ове народне приче:

„Пустићу те да одеш па да причаш како је човекова памет јача од најјачих сила, али да каткада има и милостиво срце“.

СВЕТИ САВА И СЕЉАК БЕЗ СРЕЋЕ (Народна прича)

1. Шта је богати сељак тражио?

2. Где се богати сељак упутио? Зашто?

3. Кога је сељак све сретао на свом путовању?

5. Заокружи слово поред тачне тврдње.

а) Сељак је очекивао да му старци прочитају причу о срећи.

б) Сељак је очекивао да му старци покажу место где се налази срећа.

6. Објасни како разумеш тумачење старца да је срећа:

у раду _____

у реду _____

у поштењу _____

у добром здрављу _____

у мирном, лепом и задовољном животу _____

у умерености и чистоти _____

7. Где ће сељак, према тумачењу Светог Саве, наћи срећу?

8. Шта је на крају одлучио сељак?

9. Где је сељак нашао срећу?

10. Шта је порука приче?

11. Објасни шта значи народна пословица „У срећу се узда луд, а паметан у свој труд“.

ПРИЧА О ДЕЧАКУ И МЕСЕЦУ (Бранко В. Радичевић)

1. Напиши прву реченицу којом почиње прича. Зашто почиње таквом реченицом?

2. Којом реченицом је писац завршио причу? Зашто?

3. Заокружи ДА или НЕ.

Месец је представљен као живо биће. ДА НЕ

Месец није хтео да сиђе на Земљу. ДА НЕ

Радојица је био власник дућана. ДА НЕ

Тврдица је био познат по доброти. ДА НЕ

Радојица је волео да чита књиге. ДА НЕ

Месец је осветљавао просторију у којој је боравио Радојица. ДА НЕ

4. Објасни како се тврдица понашао према Радојици.

5. Кад је Радојица изговорио ове речи: „Ex, мој Месече, што ниси Сунце, па да осветлиш ову моју собу“?

6. Коју књигу је Радојица желео да прочита?

7. Описи сусрет Месеца и тврдице.

8. По чему се међусобно разликују Радојица и тврдица?

9. Допуни реченице.

Радојица _____.
(наведи особине)

Тврдица _____.
(наведи особине)

10. Шта је бајковито у овој причи?

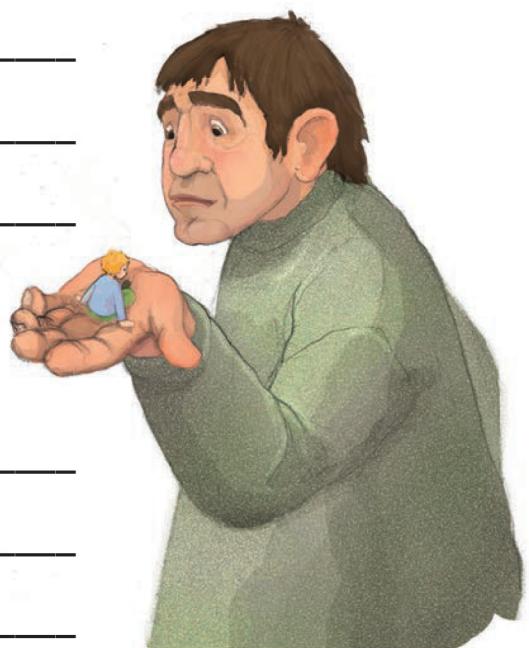
СЕБИЧНИ ЦИН (Оскар Вајлд)

- Пажљиво прочитај причу „Себични цин“ и подели је на шест делова.
Сваком делу дај наслов и препричај причу.

Први део: Опис цинове баште

Други део:

Трећи део:

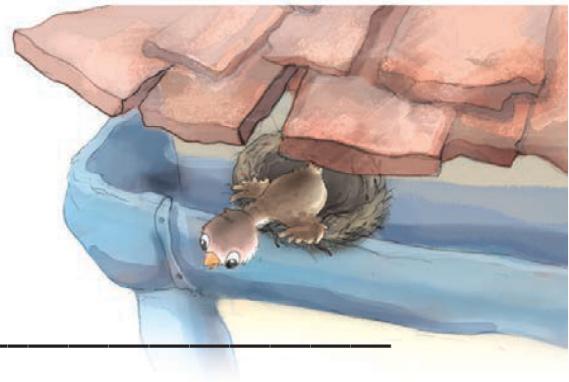

Четврти део:

Пети део:

Шести део:

ВРАПЧИЋ (Максим Горки)

1. Где је живео врапчић Пудик?

2. Зашто је врапчић стално извиривао из гнезда?

3. Препиши речи из приче помоћу којих сазнајемо да родитељи објашњавају, опомињу и саветују малог Пудика.

4 Описи како је Пудик доживљавао свет око себе.

5. Шта се догодило врапчићу?

6. Објасни како је мајка спасла врапчића од мачке.

7. Заокружи слово испред тачне тврдње.

- Мајка врабица је била:
 - а) пожртвована, опрезна и храбра б) халапљива и лења
- Пудик је био:
 - а) непослушан и тврдоглав б) радознао, неискусан и непослушан

8. Напиши поуку приче.

IZOKRENUTA PRIČA (Branko Ćopić)

1. Na koji način je izokrenuta priča Branka Ćopića? Zaokruži slovo ispred tačnog odgovora.

- a) Priča je tako napisana da je zamenjen red reči u svakoj rečenici, čime je izmenjen smisao.
- b) Ovo je izokrenuta priča jer je pisana unatraške.
- c) Priča je izokrenuta jer se radnja razvija od kraja prema početku.

2. Pročitaj naglas „Izokrenutu priču“.

- a) Prepiši iz nje pisanim latiničkim slovima dve rečenice po vlastitom izboru.

- b) Prepisane rečenice prepiši još jednom, ali ovoga puta štampanim latiničkim slovima i ispravljenog reda reči, tako da dobiju uobičajen smisao.

3. Smisli i zapiši jednu izokrenutu rečenicu.

4. Linijom spoj reči s njihovim značenjem.

HRAPAV •	• neobrađeno zemljište
ZABRAVITI •	• muške pantalone
ČAKŠIRE •	• uvijati, uvrтati
LEDINA •	• zaključati
SUKATI •	• grub, neravan

ЧАРДАК НИ НА НЕБУ НИ НА ЗЕМЉИ (Народна бајка)

1. Укратко напиши шта су бајке.

2. Опиши чардак из бајке.

3. Ко се све појављује у овој бајци?

4. Ко је главни јунак? Зашто?

5. Како се најмлађи брат попео на чардак?

6. Опиши сусрет најмлађег брата са сестром.

7. Ко је и кад рекао: „Баш овдје ме нешто уједе?“

8. Шта су брат и сестра видели у собама змајевог чардака?

9. Шта је брат урадио након обиласка свих соба?

10. Шта су урадила старија браћа? Зашто?

11. Објасни како се најмлађи брат осветио својој браћи.

12. Како се завршава бајка?

13. Заокружки слова поред тачне тврдње.

Старија браћа су била:

- a) поштена, искрена, осећајна... b) љубоморна, лажљива, лакома...

НЕКО БЕШЕ КРАЉЕВИЋУ МАРКО

1. Испод стихова напиши назив песме којој припадају.

А мени је жао, беже, било,
жао било двеју сиротица,
па ја узех до две сиротице,
одведох их доле на чаршију,
нахраних их леба бијелога,
и напојих вина црвенога...

Марко ведри, Марко и облачи,
без престанка гуслају певачи.
Свака песма о њему открије
шта је било – и кад било није.

А када се Марку досадило,
диже Марко рало и волове,
те он поби Турке јањичаре,
пак узима три товара блага,
однесе их својој старој мајци:
„То сам тебе данас изорао“.

2. Ако је тврђња тачна заокружи ДА, а ако је тврђња нетачна, заокружи НЕ.

Песму „Орање Марка Краљевића“ написао је Бранко Стевановић. ДА НЕ

„Занимање Краљевића Марка“ је шаљива песма. ДА НЕ

Марко Краљевић је изорао три товара блага. ДА НЕ

Марко Краљевић је три товара блага отео од Турака јањичара. ДА НЕ

3. Шта мислиш о начину на који је Марко *изорао* благо? Објасни.

4. Одговори на питања:

а) Ко је био Марко Краљевић?

б) Како се Марко Краљевић у ствари презивао?

в) Ко је био отац Марка Краљевића?

г) Како се у народној песми зове мајка Краљевића Марка?

д) Како је Марковој мајци било право име?

5. У табелу упиши које особине коме припадају.

ХВАЛИСАВ	ХРАБАР	ПЛАХОВИТ
НЕПРАВИЧАН	ПРАВЕДАН	БЕЗОБРАЗАН
САОСЕЋАЈАН	УДВОРИЦА	НЕЧОВЕЧАН
		ЧЕСТИТ

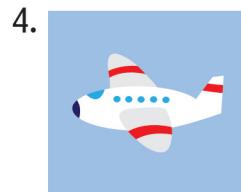
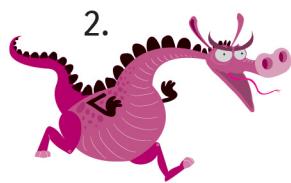
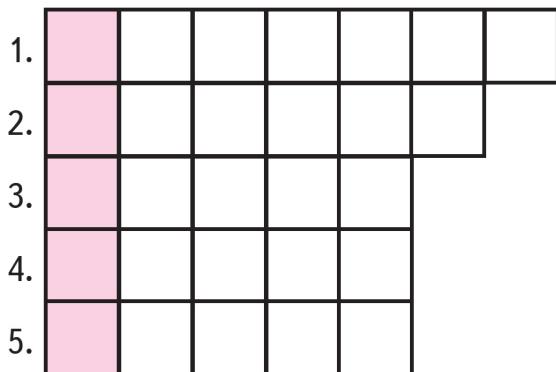
ОСОБИНЕ МАРКА КРАЉЕВИЋА	ОСОБИНЕ БЕГА КОСТАДИНА

6. Наброј нечовештва бега Костадина.

7. Марко Краљевић је познат као заштитник сиромашних и нејаких. Кome је он помогао у песми „Марко Краљевић и бег Костадин“? Како је то учинио?

8. Зашто је Марко Краљевић орао друмове, а не њиве?

9. Реши укрштеницу и сазнај име коња који је припадао Марку Краљевићу.

10. Шта значи судити *ни њо бабу ни њо срничевима*?

11. Марко Краљевић је био познат по бројним подвизима, па и по томе да је јашући свога коња могао прескочити по три копља увис. Међутим, у песми „Занимање Краљевића Марка“ стихови прескачу по три копља. Шта је песник тиме хтео да каже?

12. На шта се мисли када се каже да је нешто трајало *лешњи дан до њогне*? Заокружи тачан одговор.

- а) Нешто је трајало веома дugo, јер летњи су дани дуги.
- б) Нешто је кратко трајало, јер се није продужило на цео дан, већ само до подне.
- в) Реч је о песничком украсу који нема неко посебно значење.

13. Шта ти се највише допада код Марка Краљевића? Објасни.

14. Замисли свој сусрет с Краљевићем Марком. Користећи управни говор опиши тај сусрет.

REČ-DVE O PITERU (Ivan Makjuan)

1. Nabroj sve članove Peterove porodice.

2. Nabroj članove svoje porodice.

3. Zbog čega Peter ne izvršava svoje zadatke iako nije neposlušan, niti lenj?

4. Kojoj knjizi pripada odlomak „Reč-dve o Peteru“?

5. Šta je priovedanje? Zaokruži slovo ispred tačnog odgovora.

- a) Priovedanje je razgovor između glavnih i sporednih likova.
- b) Priovedačevo kazivanje ili opisivanje zanimljivih događaja naziva se priovedanje.
- c) Priovedanje je tekst koji je nastao u čast nekog značajnog događaja.

6. Iza tačne tvrdnje upiši slovo T, a iza netačne tvrdnje upiši slovo N.

Priovedanje je odlika lirske poezije. _____

Priovedanje može biti u prvom licu. _____

Kada privedač govori o svojim doživljajima, onda je reč o priovedanju u prvom licu. _____

Priovedanje u tekstu „Reč-dve o Peteru“ je u prvom licu. _____

7. Zbog čega majka Peteru više puta ponavlja šta on treba da uradi?

8. Šta tebi roditelji moraju mnogo puta da ponove? Navedi neke situacije.

9. Zašto je Piter zaboravio svoju sestru u autobusu? Zaokruži slovo ispred tačnog odgovora.

- a) Piter je zaboravio sestru zato što nije želeo da ga drugovi vide s njom.
- b) Dečak je zboravio da izvede sestru iz autobusa jer se zapričao s drugovima.
- c) Piter je zaboravio sestru jer je maštao o tome kako je spasava iz velike opasnosti.
- d) Piter je zaboravio sestru jer je u autobusu čitao knjigu.

10. Zašto su nastavnici mislili da je Piter neznanica?

11. Kako se Piter ponašao na času matematike?

12. Dopuni rečenice.

Piter je dečak koji najviše voli _____. Zato on ljudima u svojoj okolini deluje _____. Njegovi nastavnici misle da je _____, ali njegova sestra i roditelji znaju da je on _____ i poslušan.

13. Kuda odlete tvoje misli kada ne paziš na času?

HAJDI (Johana Špiri)

1. Dopuni rečenice.

Roman je najduže _____.

U njemu se opisuje _____

_____. Prema mestu koje zauzimaju u romanu likovi se dele na _____.

2. Iza tačne tvrdnje upiši slovo T, a iza netačne tvrdnje upiši slovo N.

Glavni lik književnog dela naziva se i junak. ____

Romani su obimni, pa zato u njima ima mnogo sporednih likova. ____

Romani sadrže mnogo više likova nego pri povetke. ____

U romanu može postojati samo jedan sporedni lik. ____

Roman opisuje znatno više događaja i likova nego pri povetka. ____

3. Kako se zovu Hajdini najbolji prijatelji? Zaokruži slovo pored tačnog odgovora.

- a) Piter i Kejt b) Petar i Emilija
c) Petar i Klara č) Pavel i Katarina

4. Odgovori na pitanja.

a) Gde živi Petar?

b) Čime se bavi ovaj dečak?

c) Zašto on u početku poznanstva ne voli Klaru?

5. Kome pripada koja osobina? Popuni tabelu.

SNALAŽLJIVA

POVUČENA

UPORNA

HRABRA

TIHA

SETNA

VESELA

ZAHVALNA

ODANA

BOLESNA

HAJDI	KLARA

6. Opiši devojčicu Hajdi.

7. Opiši Hajdinog dedu.

8. Navedi najznačajniji događaj iz pročitanog odlomka.

НА ПОЗОРНИЦИ

1. Спој линијом назив драмског текста са његовим аутором.

СУЂЕЊЕ•	• Александар Поповић
НИКАД ДВА ДОБРА•	• Душан Радовић
ЛЕД СЕ ТОПИ•	• Лаза Лазић
А ЗАШТО ОН ВЕЖБА•	• Јованка Јоргачевић

2. Наведи две одлике драмског текста.

3. Уколико је тврдња тачна заокружи ДА, а уколико тврдња није тачна, заокружи НЕ.

Драмски дијалог је разговор писца са глумцима који изводе драмски текст.

ДА НЕ

Драмска слика је део драмског текста који се одвија без промена изгледа позорнице.

ДА НЕ

Драмска радња подразумева низ догађаја који произилазе један из другог.

ДА НЕ

4. Допуни реченицу.

Драмску радњу обично покреће _____.

5. Шта су кулисе? Заокружи слово испред тачног одговора.

- а) Кулисе су пишчева објашњења у заградама драмског текста.
- б) Кулисе су заједнички назив за музику која прати извођење драмског текста.
- в) Кулисе су зид од платна или картона који на позорници доирају место радње.

6. Који драмски текст из читанке ти се највише допао? Зашто?

7. Шта те је највише насмејало? Препиши тај дијалог.

8. Зашто Миле и Риста вежбају?

9. Објасни наслов драмског текста „Никад два добра“.

10. Зашто се зец у драмском тексту „Суђење“ нашао на оптуженичкој клупи?

11. Како је дошло до неспоразума између Болета и Боже?

12. На шта се мисли када се каже да је неко *ћробио лед*? Заокружки слово испред тачног одговора.

- а) Пробити лед значи започети нешто ново.
- б) Мисли се на разбијање смрзле површине.
- в) Мисли се на вађење леда из ледомата.

ЗЛАТНО ЈАГЊЕ (Светлана Велмар-Јанковић)

„Књига за Марка“ Светлане Велмар-Јанковић је збирка приповедака о детињству славних људи из наше прошлости. У њиховом одрастању помажу им чудесна бића.

1. Чије детињство је описано у причи „Златно јагње“?

-
2. Ко је главни лик? Где је живео?

3. Чега се дечак плашио? Зашто?

-
4. Опиши шта се десило једне зимске ноћи.

-
5. Како су се браћа односила према Растку? Због чега су му се подсмевала?
-
-

6. Шта је Растко сањао?

7. Објасни како је Растко дошао у шуму.

8. Препиши из текста бар једну реченицу у којој златно јагње саветује Растка како да победи свој страх.

9. Кад је Растко први пут угледао вука? Опиши како је изгледао тај вук.

10. Како се понашао Растко при сусрету са вуком?

11. Кад је вук престао да режи?

12. Шта је Растко рекао вуку? Како се завршио њихов сусрет?

13. Опиши како се Растко понашао када се вратио у тврђаву и изговорио:
„Не, не, он је мој. Неће вам ништа“.

МИХАЈЛО ПУПИН

1. Од чега је настало презиме Идворски, које је Михајло Пупин приододао свом имену када је постао познат? Заокружи слово испред тачног одговора.

- а) Допунио је своје име именом свог претка.
- б) Уз лично име додао је презиме изведену од имена родног села.
- в) Надимак из детињства је претворио у презиме.

2. Зашто је Михајло Пупин свом имену приододао и реч Идворски?

3. Ко је малог Михајла највише подстицао да учи?

4. Из текста „Златне лествице“ препиши део у којем се налази објашњење зашто је учење тако важно.

5. Какав је то „телефон на паши“ изумео Михајло Пупин док је с другарима чувао волове?

6. Ако је тврђња тачна иза ње упиши слово Т, а ако тврђња није тачна иза ње упиши слово Н.

Михајло Идворски Пупин је свој проналазачки рад посветио областима телефоније и радија. _____

Пупин је био наш најпознатији математичар. _____

Михајло Пупин је имао четрдесет година када се одселио у Америку. _____

ŽENA U ZAČARANOM SVETU BROJKI

1. Zašto je Milevi Marić bilo otežano školovanje? Zaokruži slovo ispred tačnog odgovora.
- a) Mileva Marić je bila bolesna i zbog toga joj je bilo teško da odlazi u školu.
 - b) Roditelji Mileve Marić su bili veoma siromašni i nisu imali novca da je pošalju na školovanje.
 - c) U vreme u kojem je živela Mileva Marić većina škola i fakulteta je bila predviđena samo za dečake.

2. Zahvaljući čemu je, uprkos brojnim preprekama, Mileva Marić uspela da završi visoke škole?
-

3. Iz kog predmeta se Mileva posebno isticala dok je pohađala školu u Zagrebu?
-

4. Gde su se upoznali Mileva Marić i Albert Ajnštajn?
-

5. Navedi razloge zbog kojih porodica Alberta Ajnštajna nije želela da im Mileva Marić postane snaha.

Prvi razlog – _____

Drugi razlog – _____

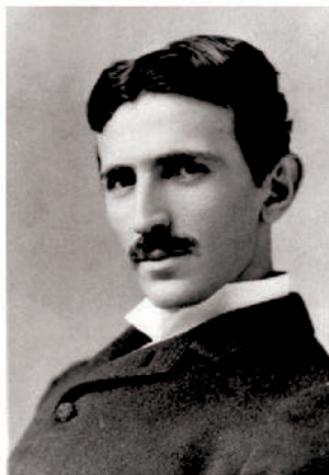
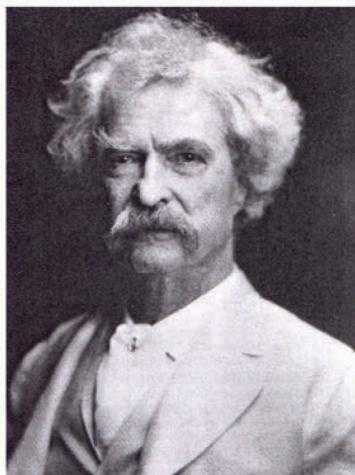
Treći razlog – _____

Četvrti razlog – _____

6. Na koji način je Mileva Marić Ajnštajn pomagala svom suprugu u naučnom radu?
-
-
-

7. Na koji način se Mileva Marić Ajnštajn izdržavala u starosti?
-
-
-

МАРК ТВЕН И НИКОЛА ТЕСЛА (Војислав Поповић)

1. Заокружи слово испред тачне тврдње.

Научник Никола Тесла се тешко разболео када је имао:

- а) 10 година б) 12 година в) 14 година

2. Када је Никола Тесла читao приповетке великог америчког писца Марка Твена?

3. Како су књиге деловале на Николу Теслу?

4. Када је Никола Тесла упознао Марка Твена?

5. Зашто су „чувеном писцу смеха, Марку Твену“ засузиле очи када му је Тесла испричао догађај из свог детињства?

6. Заокружи ДА или НЕ.

Твен је све до смрти одржавао пријатељске везе са Теслом. Посећивао је његову лабораторију и изблиза пратио настајање неколико великих проналазака.

ДА НЕ

ИЗ ЖИВОТА ЗНАМЕНИТИХ ЉУДИ ТВОГ ЗАВИЧАЈА

1. Пронађи у школској библиотеци књиге о животу и раду знаменитих људи твог завичаја.

2. Прочитане књиге:

3. Одабрана књига:

4. Писац:

5. Укратко препричај одабрану књигу.

ОД ЧИТАЊА СЕ РАСТЕ (Јасминка Петровић)

1. Одговори на питања.

а) Како се зове главна јунакиња текста „Од читања се расте“?

б) Колико она има година?

2. Заокружи особине које припадају главној јунакињи.

ЛЕЊА

РАДОЗНАЛА

НЕПОСЛУШНА

ПАМЕТНА

НЕЗАИНТЕРЕСОВАНА

УПОРНА

НЕМАРНА

3. Наведи споредне ликове у овом тексту.

4. Опиши Тамарину маму.

5. Зашто је мајка нездовољна својим дететом?

6. Какав је Тамарин тата?

7. Шта су Тамарини родитељи замерали једно другом?

Тата замера мами: _____

Мама замера тати: _____

8. Шта све главна јунакиња ради док се њени родитељи расправљају?

9. У којим ситуацијама ти у својој кући можеш да радиш што ти се прохте?

10. Када је Тамари најтеже?

11. Како је Тамара упознала дедицу? Заокружи слово испред тачног одговора.

- а) Тамара је срела дедицу у зоолошком врту.
- б) Девојчица и деда су се срели у продавници.
- в) Тамара је упознала деду у парку.
- г) Дедица и Тамара су се упознали на клупици испред зграде.
- д) Упознала га је у лифту зграде у којој обое живе.

12. Како је дедица подстакао девојчицу да научи да чита?

13. Из тачне тврдње упиши слово Т, а из нетачне тврдње упиши слово Н.

Мама Тамари радо објасни све што јој није јасно. _____

На Тамарина питања мама грубо одговара. _____

Дедица има стрпљења да све потанко објашњава. _____

Дедица Тамару осуђује што је неписмена. _____

БАШ ЧЕЛИК

1. Уколико је тврђња тачна заокружи ДА, а уколико није тачна заокружи НЕ. 3

Народним бајкама је познат аутор. ДА НЕ

Бајке имају срећан завршетак, јер добро побеђује зло. ДА НЕ

Бројеви као што су 3, 7 и 9 често се помињу у бајкама. ДА НЕ

2. Колико је чега? У квадратиће упиши одговарајући број. 5

ЦАРЕВИ СИНОВИ

ЦАРЕВЕ КЋЕРИ

ДИВОВИ

АЖДАЈЕ ИЗ ЈЕЗЕРА

КЉУЧЕВИ

3. Зашто је цар изабрао баш најмлађег царевића за зета? 2

4. Које особине је показао најмлађи царевић када је прекршио обећање дато цару и ушао у забрањену одају? 4

5. Како изгледа заробљени Баш-Челик? 2

6. Шта је навело најмлађег царевића да помогне Баш-Челику? 3

7. Описи промене које су се догодиле на Баш-Челику након што се напио воде и полио по глави. 2

8. За кога су се удале царевићeve сетре?

3

НАЈСТАРИЈА СЕСТРА _____

СРЕДЊА СЕСТРА _____

НАЈМЛАЂА СЕСТРА _____

9. Зашто зетови воле најмлађег шурака, а не воле двојицу старијих шурака?

2

10. На који начин сваки од зетова помаже најмлађем царевићу?

3

ПРВИ ЗЕТ _____

ДРУГИ ЗЕТ _____

ТРЕЋИ ЗЕТ _____

11. Где је царевић пронашао своју жену? Заокружи слово испред тачног одговора.

1

а) У ПЕЋИНИ

б) НА ЧАРДАКУ

в) У ДЕВЕТОЈ ОДАЈИ

г) ПОРЕД ЈЕЗЕРА

12. На који начин је главни јунак враћен у живот након окршаја с Баш-Челиком?

2

13. Где се налази Баш-Челиково јунаштво?

2

БОДОВИ

30–34

Браво!

23–29

Имаш солидно знање!

16–22

Добро се сналазиш!

10–15

Може то и боље!

0–9

Време је за буђење!

ОДАБРАНА БАЈКА

1. Прочитана књига бајки:

(назив)

Писац: _____

Прочитане бајке: _____

2. Најлепша бајка: _____

Главни јунаци (ликови) из бајке: _____

Издвој стварне ликове: _____

3. Шта је све у бајци плод маште? _____

4. Препричај део бајке који ти се највише допада.

5. Како се завршава бајка?

6. Напиши другачији завршетак одабране бајке.

ПРЕПРИЧАВАЊЕ

1. Напиши план препричавања народне приче „Свијету се не може угодити“. Препричај причу према сачињеном плану.

План препричавања:

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____
5. _____
6. _____

2. Смисли и напиши причу на основу датих речи: пролећно, цвркућу, другари, трава, веселе, поветарац, јутро, лептирићи, зује, расцветало, жубори, цвеће, пчелице, лопте, сунце, поток, вијаче, пупольци.

ОПИСИВАЊЕ

1. Погледај како изгледа Пипи Дуга Чарапа. Опиши је користећи дате речи.

- 9 година
- здрави, бели зуби
- црвенкаста коса
- дуге, танке ноге
- две плетенице
- чудновата хаљиница
- пегаво лице
- чарапе различите боје
- велика уста
- превелике ципеле

САДРЖАЈ

ОВО ЗНАМ.....	3
ИЗБОР ИЗ НАРОДНОГ СТВАРАЛАШТВА	5
СЕПТЕМБАР (Душан Костић)	8
ЉУБАВНА ПЕСМА (Милован Данојлић)	9
ЗИМА (Душан Васиљев).....	10
КАКВЕ ЈЕ БОЈЕ ПОТОК (Григор Витез)	11
ВОЖЊА (Десанка Максимовић).....	12
ЉУТИТО МЕЧЕ (Бранислав Црнчевић)	13
КАД МАМЕ И ТАТЕ У ПЕСМЕ СВРАТЕ	14
ХИМНА СВЕТОМ САВИ.....	17
ИЗБОР ИЗ ПОЕЗИЈЕ ДУШАНА РАДОВИЋА	18
ЦВРЧАК И МРАВИ (Лафонтен).....	20
КОРЊАЧА И ЗЕЦ (Езоп)	21
БАЈКА О БЕЛОМ КОЊУ (Стеван Раичковић)	22
ЛАВ И ЧОВЕК (Арапска народна прича)	23
СВЕТИ САВА И СЕЉАК БЕЗ СРЕЋЕ (Народна прича)	24
ПРИЧА О ДЕЧАКУ И МЕСЕЦУ (Бранко В. Радичевић)	26
СЕБИЧНИ ЏИН (Оскар Вајлд)	28
ВРАПЧИЋ (Максим Горки).....	30
IZOKRENUTA PRIČA (Branko Ćoprić).....	31
ЧАРДАК НИ НА НЕБУ НИ НА ЗЕМЉИ (Народна бајка)	32
НЕКО БЕШЕ КРАЉЕВИЋУ МАРКО.....	34
REČ-DVE О PITERU (Ijan Makjuan)	38
HAJDI (Johana Špiri).....	40
НА ПОЗОРНИЦИ.....	42
ЗЛАТНО ЈАГЊЕ (Светлана Велмар-Јанковић)	44
МИХАЈЛО ПУПИН	46
ЖЕНА У ЗАЧАРАНОМ СВЕТУ БРОЈКИ	47
МАРК ТВЕН И НИКОЛА ТЕСЛА (Војислав Поповић)	48
ИЗ ЖИВОТА ЗНАМЕНИТИХ ЉУДИ ТВОГ ЗАВИЧАЈА	49
ОД ЧИТАЊА СЕ РАСТЕ (Јасминка Петровић)	50
БАШ ЧЕЛИК.....	52
ОДАБРАНА БАЈКА	54
ПРЕПРИЧАВАЊЕ.....	56
ОПИСИВАЊЕ	58

РАДНА СВЕСКА ИЗ СРПСКОГ ЈЕЗИКА

УЗ ЧИТАНКУ ЗА ТРЕЋИ РАЗРЕД ОСНОВНЕ ШКОЛЕ

Прво издање
2021. година

Ауторски тим НОВЕ ШКОЛЕ:
Милица Ђук
Драгица Ивановић

Илустрације и дизајн:
Горан Витановић

Рецензенти:
проф. др Тихомир Петровић, Педагошки факултет у Сомбору
Ивана Обрадовић, професор разредне наставе, ОШ „Влада Аксентијевић“ у Београду
Весна Радонић, педагог, ОШ „Краљ Петар Први“ у Београду

Уредник:
Тодор Ђук

Штампа:
„СавПо“ Стара Пазова

Тираж:
3000

Издавач:
НОВА ШКОЛА д.о.о.
Београд, Господар Јованова 22
Тел/факс: 011 2631 652, 011 3284 989

ISBN 978-86-6225-058-2

© Нова школа 2021. Сва права задржана

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

37.016:811.163.41(075.2)(076)

ЂУК, Милица, 1945-

Радна свеска из српског језика : за трећи разред основне школе / [ауторски тим Милица Ђук, Драгица Ивановић ; илустрације Горан Витановић]. - 1. изд. - Београд : Нова школа, 2021 (Стара Пазова : Савпо). - 59 стр. : илустр. ; 28 см

Податак о ауторкама преузет из колофона. - Тираж 3.000.

ISBN 978-86-6225-058-2

1. Ивановић, Драгица С., 1971- [аутор]

COBISS.SR-ID 33971465

Министар просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије одобрио је издавање и употребу овог уџбеника у трећем разреду основне школе решењем број 650-02-00465/2020-07 од 2. 3. 2021. године.